

Vedecko-popularizačné podujatie Sláva šľachetným III v Liptovskom Mikuláši

(Ján Juráš, 0905 716 851, jan@juras.sk; Spolok Martina Rázusa, www.razus.sk)

Tretiu kapitolu už tradičného vedecko-popularizačného podujatia **Sláva šľachetným** v dňoch 19. až 21. septembra 2014 venoval Spolok Martina Rázusa s partnermi osobnostiam dvoch okruhov sféry pôsobnosti. Významným slovenským vzdelancom – teológom, orientalistom **Jánovi Lajčiakovi** a **Rudolfovi Macúchovi** a prvým dvom predsedníčkam spolku slovenských žien Živena **Anne Pivkovej** a **Elene Maróthy-Šoltésovej** pri príležitosti 145. výročia založenia spolku **Živena**. Tým sa rozšíril zoznam významných postáv v témach podujatí Sláva šľachetným. V roku 2010 to boli Jur Janoška, Robert W. Seton-Watson, Bjørnstjerne Bjørnson a o dva roky neskôr štyria rovesníci, priatelia a spolupracovníci Pavol Neckár, Ľudovít Šešel, Samuel Štefan Osuský a Martin Rázus. Názov podujatia vychádza z titulu básne Karola Kuzmányho, známej aj ako **Kto za pravdu horí**.

Program podujatia Sláva šľachetným III je koncipovaný široko. Ústredným bodom prvých dvoch dní (piatok 19. 9. a sobota 20. 9.) bude **vedecká konferencia** za účasti významných historikov, vrátane dcéry Rudolfa Macúcha prof. Marie Macuch. Piatkový program obohatí **vernisaž výstavy obrazov** pranetere Jána Lajčiaka Oľgy Lajčiakovej Jablká a krajiny, v sobotu podvečer sa stretnú účastníci podujatia pri **koncerte SVETOVÉ (a) SLOVENSKÉ SKLADATEĽKY** s atraktívnym programom zloženom z diel ženských autoriek v podaní siedmich talentovaných umelcov. Program podujatia tradične vyvrcholí v nedeľu 21. 9. slávnostnými spomienkovými **službami Božími** v mikulášskom evanjelickom chráme. Publikáčnym výstupom podujatia bude kolektívna monografia **Sláva šľachetným III – Znalci vzdialeného Orientu a strážkyne národného ohniska (Slovenskí orientalisti a aktivity spolku Živena)** a brožúra **Sláva šľachetným III – Miscellanea**.

Podrobný program podujatia uvádzam v závere tejto tlačovej správy.

Veľmi stručne význam našich štyroch šľachetných:

PhDr. ThDr. Ján Lajčiak (* 25. 7. 1875 Pribylina † 28. 10. 1918 Baňská Boca), teológ, evanjelický kňaz, sociológ, prekladateľ, spoluvorca modernej slovenskej orientalistiky, prekladateľ biblických textov z gréčtiny a hebrejčiny do slovenčiny, kritik slovenskej, málo aktívnej inteligencie a stúpenec moderného života na začiatku 20. storočia, chudobný syn chudobnej podtatranskej dediny vlastnou usilovnosťou dosiahol dva doktorské tituly, a to na filozofický na Univerzite v Lipsku a teologický na Protestanskej teologickej fakulte Sorbonskej univerzity v Paríži! Len doma „nebol prorokom“, umrel na zapadnutej fare v Baňskej Boci (vtedajší názov Vyšnej a Nižnej Boce).

Prof. PhDr. Rudolf Macúch (16. 10. 1919 Bzince pod Javorinou † 24. 07. 1993 Berlín) evanjelický teológ, semitológ, irániista, jazykovedec, univerzitný profesor, jazykový génius sa začal učiť cudzie slovíčka počas pešej dochádzky zo Bzincov do gymnázia v Novom meste nad Váhom a skončil ako vážený univerzitný profesor, člen viacerých učených spoločností, prominentný prednášateľ na všetkých významných semitologických sympóziách.

V kontexte so 145. výročím vzniku **Živeny** – spolku slovenských žien sa venujeme je prvým dvom predsedníčkam.

Anna Pivková (*28. 06. 1835 Hybe † 18. 02. 1921 Bratislava, pochovaná v Jasenovej), národná pracovníčka, dnes takmer nepoznaná prvá predsedníčka, ktorá stála 25 rokov na čele Živeny,

a

Elena Maróthy-Šoltésová (* 06. 01. 1855 Krupina † 11. 02. 1939 Martin, pochovaná na Národnom cintoríne), spisovateľka, publicistka, redaktorka, ktorá sa na poste predsedníčky Živeny snažila o inovovanie základného cieľa spolku avizovaného ako podpora vzdelania slovenských dievčat. Keď sa nepodarilo založiť školu s vyučovacím jazykom slovenským, prijala Živena cieľ pôsobiť na ženy prostredníctvom literatúry, Nemecká ženská aktivistka Elga Kernová ju v dvojdielnej nemeckej publikácii *Führende Frauen Europas* (Mníchov 1927, 1929) zaradila medzi významné európske ženy.

Podrobné informácie vrátane formuláru prihlášky na vedeckú konferenciu sú na www.razus.sk.

Ján Juráš

Program podujatia Sláva šľachetným III

Liptovský Mikuláš

Piatok 19. 9. 2014

10.00 – 16.00 Vedecká konferencia, Mestský úrad, Štúrova 1989/41

I. BLOK: Ján Lajčiak

PhDr. **Ľudovít Turčan**, CSc., Sociologický ústav SAV: Ján Lajčiak a jeho dielo v súčasnosti, odkaz a ohlasy

Mgr. **Rastislav Stanček**, Cirkevný zbor ECAV Dolný Kubín: Päť slov zrozumiteľných..., alebo Lajčiakov slovenský preklad Biblie

doc. ThDr. **Sidonia Horňanová**, PhD., Evanjelická bohoslovecká fakulta UK: Lajčiakova dizertácia o Ezechielovi.

Dokumentárny film: **Ján Lajčiak** (Slovenská televízia Bratislava 1995, scenár Boris Petrík, réžia Fedor Bartko)

II. BLOK: Rudolf Macúch

Doc. PhDr. **János Molnár**, Reformovaná teologická fakulta Univerzity J. Selyeho, Komárno: Rudolf Macúch – evanjelický teológ a slovenský religionista

Prof. **Maria Macuch**, Ústav iránskych štúdií, Freie Universität Berlin: ‚Zapamätaj si ten let...‘ – život a dielo Rudolfa Macúcha

(Citát je prekladom jedného verša z básne slávnej perzskej poetky Forugh Farrokhzadovej. Celý verš znie: „Zapamätaj si ten let, vták je smrteľný.“)

Spolupráca: doc. PhDr. **Milan Žitný**, CSc.

Prof. ThDr. **Igor Kišš**, Dr. h. c.: K životu a dielu Rudolfa Macúcha

18.00 hod. Dom Matice slovenskej Liptovský Mikuláš

Jablká a krajina

Vernisáž výstavy obrazov Oľgy Lajčiakovej, pranetere Jána Lajčiaka

Účinkujú Milan Stromko a komorný súbor Art Septet Nicolaus

Sobota 20. 9. 2014

9.00 – 15.00 Vedecká konferencia, Mestský úrad, Štúrova 1989/41

III. BLOK: Živena, Anna Pivková, Elena Maróthy Šoltéssová

PhDr. **Daniela Kodajová**, Historický ústav SAV: „Rozkvet a sláva spolku bude zaiste rozkvetom a slávou národa nášho!“ Živena – Spolok slovenských žien

prof. PhDr. Marta Dobrotková, CSc, dekanka Filozofickej fakulty Trnavskej univerzity v Trnave: Aktivity slovenských žien v USA a americká Živena

Mgr. **Zdenko Ďuriška**, Slovenská národná knižnica Martin: Anna Pivková, prvá predsedníčka Živeny

Mgr. **Karol Hollý**, PhD., Historický ústav SAV: Elena Maróthy-Šoltéssová a spolok Živena pred prvou svetovou vojnou

Mgr. **Daniela Fiačanová**: Liptovskomikuláškcke ženy v dejinách kultúry a spoločnosti

Dokumentárny film: Elena Maróthy-Šoltéssová (Slovenská televízia Bratislava 2002, scenár Miloš Kovačka, réžia Fedor Bartko).

18.00 hod. Liptovská Galéria Petra Michala Bohúňa

Sprievodný koncert ku 145. výročiu založenia spolku slovenských žien Živena

SVETOVÉ (a) SLOVENSKÉ SKLADATEĽKY

Program: Maria Theresia von Paradis; Clara Josephine Wieck-Schumann; Fanny Cecilia Hensel, rod. Mendelssohn Bartholdy; Cécile Louise Stéphanie Chaminade; Amy Beach; Lili Boulanger; Ľudmila Zamojská; Ľudmila Lehotská-Križková; Anna Ivanová; Angela Cziczková; Lucia Koňakovská; Lucia Chuťková

Účinkujúci: Mariana Hochelová – soprán; Róbert Smiščík – tenor; Martin Záhora – flauta; Pavel Bogacz – husle; Karolína Hurayová – violončelo; Zuzana Králikova Pohunková – klavír; Peter Hochel – klavír

Nedeľa 21. 9. 2014

9.00 Evanjelický kostol, Tranovského ulica

Spomienkové Služby Božie

Kazateľka: Katarína Hudáková seniorka Liptovsko-oravského seniorátu ECAV

Liturgia: Katarína Hudáková seniorka LOS; Marián Bochnička, Lýdia Kordošová a Vladimír Ferencík, zboroví farári CZ ECAV Liptovský Mikuláš

Kantorka: Andrea Gärtnerová, Cirkevný zbor ECAV Liptovský Mikuláš

Ďalší účinkujúci: Vladimír Ferencík, ev. a. v. farár, predseda SMR; Rudolf Hoffmann (trúbka);

Zdenka Matějková (recitácia); členka predsedníctva SMR; Mariana Hochelová (soprán); Peter Hochel

(klavír); Milan Stromko (prednes); Alexander Slafkovský, primátor mesta Liptovský Mikuláš;

Spevokol Cirkevného zboru ECAV Liptovský Mikuláš, dirigentka Lucia Cukerová